

Kirjaston ja perusopetuksen yhteistyösopimus

Kankaanpään kaupunki

Hyväksytty sivistyslautakunnassa

Päiväys, pykälä _____

Hyväksytty kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa

Päiväys, pykälä _____

Sisällysluettelo

1. Sopimuksen tavoitteet	3
2. Työryhmä.....	3
3. Viestintä ja vastuut	4
4. Kustannukset ja resurssit	4
5. Seuranta	5
6. Minimitaso.....	5
7. Yhteistyön tavoitteet ja toteutus	6
7.1 Yhteistyösuunnitelman läpäisevät tavoitteet.....	6
7.2 Tavoitteet ja toteutus 1.-2.-luokille.....	6
7.3 Tavoitteet ja toteutus 3.-6.-luokille.....	7
7.4 Tavoitteet ja toteutus 7.-9.-luokille.....	8
8. Esimerkkejä kirjaston ja perusopetuksen yhteistyömuodoista.....	10
9. Yhteystiedot.....	13

1. Sopimuksen tavoitteet

Tämän sopimuksen tavoitteena on vakiinnuttaa ja kehittää yhteistyötä Kankaanpään perusopetuksen ja kirjaston välillä sekä tehdä sitä näkyväksi. Koulun ja kirjaston toiminnan kohderyhmä ja tavoitteet ovat yhteneväisiä: molemmat tahot pyrkivät edistämään lasten ja nuorten lukutaitoa ja hyvinvointia. Tämä yhteistyösopimus perustuu sekä kirjastolakiin (1492/2016 1-20§) että opetussuunnitelman (OPS2016) perusteisiin. Yhteistyön avulla kirjasto toteuttaa lain määrittelemiä tehtäviään ja koulu saa tukea opetustehtävässään.

Yhteistyösopimus edistää tasa-arvon toteutumista Kankaanpään kaupungissa. Tavoitteena on, että kaikilla perusopetuksen oppilailla on yhdenvertaiset mahdollisuudet kirjaston palveluihin sekä monilukutaidon tukeen. Monialainen yhteistyö rikastaa opetussuunnitelmaa.

Sopimuksen mukainen yhteistyö kirjataan tarkemmin vuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmiin ja kirjastojen vuosisuunnitelmiin tai vastaaviin asiakirjoihin. Vuosittain yhteistyötä toteutetaan koko kunnassa vähintään suunnitelmassa mainitulla minimitasolla.

Tämä sopimus on voimassa 2024 - 2026.

Sopimus on tarkastettu ja päivitetty _____/ Kankaanpään kirjasto.

2. Työryhmä

Sopimuksen laatimisen koottiin työryhmä. Työryhmän kokoonpano:

Kankaanpään pääkirjasto; kirjastotoimenjohtaja Marjut Tiisala ja kirjastopedagogi Eevaliisa Toivola

Honkajoen kirjasto; kirjastonhoitaja Minna Hautaluoma

Koulut; Tuomas Väinä, Juha Kraapo, Elina Vesilahti, Sanna Mustaniemi, Heli Vehviläinen, Jaana Hautaviita ja Terhi Poutala

Sopimuksen laatimisvaiheessa sopimus on välitetty kaikille Kankaanpään koulujen opettajille ja kirjaston henkilökunnalle luettavaksi ja kommentoitavaksi. Sopimuksen on koonnut kirjastopedagogi.

3. Viestintä ja vastuut

Tämän sopimuksen toteutumisesta vastaavat perusopetuksen ja kirjaston johto.

Viestinnästä vastaavat nimetyt yhteyshenkilöt kouluissa ja kirjastoissa. Käytännössä yhteistyötä toteuttaa kukin opettaja ja kirjaston työntekijä omien vastuualueidensa mukaisesti.

Kirjaston yhteyshenkilö laittaa vuosittain koulujen alettua elokuussa ja tammikuussa kouluihin sähköpostilla viestiä yhteistyösuunnitelmasta sekä ajankohtaisista kirjastoasioista ja tulevista kampanjoista. Viestittäessä säännöllisesti koulujen uudetkin opettajat saavat tiedon yhteistyösuunnitelmasta. Kirjaston viestin jälkeen opettajat ottavat yhteyttä kirjastoon ja sopivat oman luokan osalta yhteistyön toteuttamisesta lukuvuoden aikana.

Toiminta integroidaan eri aineiden opetukseen, sillä monilukutaito liittyy moniin eri oppiaineisiin. Sopimuksen perusteella laadittu yhteistyösuunnitelma tarkastetaan ja sen toteutumista arvioidaan vuosittain. Tätä työtä koordinoi kirjasto.

4. Kustannukset ja resurssit

Yhteistyö on resurssien jakamista ja tehokkaampaa hyödyntämistä. Sopimuksen toteuttamista varten tarvitaan kuitenkin sekä henkilöstöresursseja että riittävät määrärahat. Toteuttamiseen tarvittavat resurssit varataan vuosittain kunnan budjettiin seuraavasti:

- Koulut kustantavat kirjastokäynteihin liittyvät kuljetukset, mikäli matkaa ei ole mahdollista tehdä kävellen. Kuljetukset mahdollista järjestää osittain yhdistettyinä uimahallikäynteihin.
- Kirjasto ja koulut voivat yhteistyössä järjestää kirjailijavierailuita. Kustannusten jakamisesta sovitaan tapauskohtaisesti.
- Kirjaston henkilökunnan kirjavinkkausten matkakulut kuuluvat kirjaston budjettiin.
- Kirjasto tukee vuosittain pienin määrin lukudiplomipalkintoja tarvitsevia kouluja.

5. Seuranta

Yhteistyön toteutumisen seurannan vastuu on kirjastossa nimetyllä vastuuhenkilöllä. Vastuuhenkilö raportoi toteutumista esimiehelleen ja välittää tiedon koulujen rehtoreille.

6. Minimitaso

Yhteistyö kirjaston ja koulujen välillä on suunnitelmallista. Yhteistyötä toteutetaan vähintään suunnitelmaan merkittyjen luokka-asteiden osalta. Valitut yhteistyömuodot toteutetaan koko ikäluokan kanssa ja toteutuneiden käyntien prosenttilukua seurataan vuosittain. Suunnitelmaan kirjattujen yhteistyömuotojen toteutustapoja on mahdollisuus vaihdella.

Lisäksi kouluille annetaan suositus vähintään yhteen kunkin luokan omatoimiseen kirjastokäyntiin lukuvuoden aikana.

Kankaanpäässä on monia vakiintuneita yhteistyömuotoja esimerkiksi lukudiplomit, kirjakassit luokille, luokkien omatoimiset lainauskäynnit ja luokkien omat tehtävät kirjastossa. Minimitason lisäksi voidaan toteuttaa jotain ylimääräistä kulloistenkin resurssien mukaan. Lisätietoa kaikista mahdollisista yhteistyömuodoista löytyy kohdasta 8.

7. Yhteistyön tavoitteet ja toteutus

7.1 Yhteistyösuunnitelman läpäisevät tavoitteet

Suunnitelmapohjaa laadittaessa on otettu huomioon perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitut tiedonhankinta- ja hallintataidot, elämyksellisyys, tiedon tuottamisen taidot ja kirjallisuuskasvatus. Suunnitelman avulla toteutetaan myös mm. seuraavia Suomen kirjastolain kirjastolle antamia tehtäviä: lukemisen ja kirjallisuuden edistämistä, tietopalvelun tarjoamista ja tiedonhankinnan ja -käytön sekä monipuolisen lukutaidon ohjausta ja tukea.

7.2 Tavoitteet ja toteutus 1.-2.-luokille

Tavoitteet

Kirjasto on ensimmäisiä julkisia palveluja, joita lapset oppivat itsenäisesti käyttämään. Kirjasto pyrkii yhdessä koulun kanssa herättämään ja ylläpitämään positiivista kirjasto- ja lukemisasennetta tutustuttamalla oppilaita kirjaston tiloihin ja aineistoihin. Oppilaiden perheitä kannustetaan hankkimaan lapsille kirjastokortit 1.-2. luokkien aikana.

Toteutus

1. luokka

- Ohjattu kirjastokäynti
Ohjatulla kirjastokäynnillä esitellään lastenosaston eri aineistot, hyllyjärjestystä, opetetaan käyttäytymistä kirjastossa, lainaamista ja palauttamista. Lisäksi esitellään ekaluokkalaisille sopivia kirjoja kuten helppolukuisia ja kuvakirjoja.
- Kirjaston kirje kirjastokortin hankkimisesta oppilaiden koteihin.
- Vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

2. luokka

- Kirjavinkkaus

Herätellään lukuintoa vinkkaamalla tokaluokkalaisille sopivia ja kiinnostavia kirjoja. Vinkkausta voidaan antaa kirjastossa, koululla, Kankaanpääsalissa tai etänä.

- Vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

7.3 Tavoitteet ja toteutus 3.-6.-luokille

Tavoitteet

Kirjasto ja koulu pyrkivät yhdessä tukemaan ja syventämään oppilaiden lukuharrastusta sekä ylläpitämään kirjastomyönteistä asennetta.

Oppilaiden tiedonhallinnan taitoja syvennetään; tutustutaan tiedonhaun prosessiin ja opetellaan lähdekritiikkiä.

Oppilaat tutustuvat kirjaston verkkopalvelujen käyttöön.

Toteutus

3. luokka

- Vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

4. luokka

- Kirjastokäytön opetus

Kirjastonkäytönopetus nelosille sisältää koko kirjaston esittelyn: osastot, aakkostus, luokitus.

Käydään läpi kirjaston ja omatoimikirjaston käyttösääntöjä sekä kerrataan lainauksen ja palautuksen käytäntöjä. Esitellään verkkokirjaston käyttöä ja tiedonhakua.

- vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

5. luokka

- Kirjavinkkaus

Pidetään lukuintoa yllä vinkkaamalla viidesluokkalaisille sopivaa ja kiinnostavaa kirjallisuutta.

Vinkkausta voidaan antaa kirjastossa, koululla, Kankaanpääsalissa tai etänä.

- Vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

6. luokka

- Vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

7.4 Tavoitteet ja toteutus 7.-9.-luokille

Tavoitteet

Oppilas osaa käyttää itsenäisesti kirjastopalveluja, etsiä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä etsiä tietoa ja käyttää erilaisia tiedonlähteitä omaan tiedontarpeeseensa. Tavoitteena, että viimeistään nyt kaikilla olisi kirjastokortit.

Kirjasto ja koulu tukevat ja monipuolistavat yhdessä oppilaiden lukuharrastusta.

Tavoitteena on luoda nuorille positiivisia luku- ja kirjastokokemuksia. Kirjasto hyödyntää harjoituksissa innostavia ja hyödyllisiä verkkosivuja.

Toiminnassa on tärkeää vuorovaikutteisuus, osallisuus ja elämyksellisyys sekä aito läsnäolo ja kuunteleminen.

Toteutus

7. luokka

- Kirjastokäytön opastus

Kirjastokäytönopastus järjestetään kaikille Kankaanpään seiskaluokkalaisille pääkirjastossa. Opetuksessa kerrataan kirjaston luokitusta, osastoja ja sääntöjä. Kerrataan Sata-kirjastojen verkkokirjaston käyttöä ja palveluita. Tutustutaan myös kirjaston sähköisiin palveluihin aineistoihin, kuten e-kirjoihin, e-äänikirjoihin, elokuvaan, e-lehtiin yms.

- Vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

8. luokka

- Vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

9. luokka

- Genrevinkkaus

Kirjavinkkaus voidaan toteuttaa kirjastossa, koulussa, Kankaanpääsalissa tai etänä.

Kirjavinkkauksen voi myös korvata muulla yhteisesti sovitulla toteutuksella esimerkiksi kirjailijavierailulla, työpajalla, tapahtumalla tms.

- Kirjastosta saa tietoa kirjastokortin hankkimisesta: 15-vuotiaat voivat hankkia kirjastokortin ilman vanhemman suostumusta.
- Vähintään yksi luokan omatoiminen kirjastokäynti

8. Esimerkkejä kirjaston ja perusopetuksen yhteistyömuodoista

Kirjasto tilantarjoajana

Kirjasto tarjoaa tilat oppimisympäristönä, näyttely- ja esiintymistilana, oleskelutilana ja tapahtumapaikkana, johon kaikilla ihmisillä jo lainkin puitteissa on oikeus. Yhteyshenkilöt tiedottavat aktiivisesti kirjaston tarjoamista palveluista ja tapahtumista.

Yhteisökortti

Yhteisökortilla lainataan kirjastosta aineistoja koulun, luokan tai muun ryhmän tarpeisiin. Yhteisökortilla täytyy olla vastuuhenkilö ja kortti on voimassa vuoden kerrallaan. Yhteisökortin myöhästyneistä lainoista lähetetään muistutuskirje, mutta maksuja ei peritä. Säännöistä saa tarkempaa tietoa kirjastosta.

Kirjavinkkaus

Kirjasto tarjoaa kirjavinkkauksia vuosittain yhteistyösuunnitelmassa sovituille luokka-asteille. Kirjavinkkaus ja aineiston esittely houkuttelevat lukemaan ja herättelevät lukuhalua. Se tukee peruslukutaidon kehittymistä ja lukuharrastuksen syntymistä ja syvenemistä. Vinkkauksia voidaan toteuttaa joko kirjaston oman henkilöstön voimin, ostopalveluna tai virtuaalisesti. Kirjaston henkilökunta myös kokoaa erilaisia kirjalistoja lapsille ja nuorille sekä kokoaa vinkkikärryjä luokkien omatoimikäynneille.

Opettajajohtoiset ryhmäkäynnit

Luokat ja ryhmät ovat tervetulleita omatoimiselle kirjastokäynnille kirjastoon. Kirjastokäynnejä on hyvä valmistella etukäteen koulussa ja opettajan on oltava mukana. Vierailu tulee ilmoittaa kirjastoon, jotta vältetään mahdollisilta päällekkäisyyksiltä. Opettajat voivat ennakoon pyytää kirjastoon vinkkikärryä, johon kootaan luokalle sopivia kirjoja. Myös erityistarpeista on hyvä ilmoittaa ajoissa etukäteen.

Ohjatut kirjastokäynnit sekä kirjastonkäytön ja tiedonhankintataitojen opastaminen

Kirjasto tarjoaa ohjattuja kirjastokäyntejä sekä kirjastonkäytön ja tiedonhankintataitojen opastamista yhteistyösuunnitelmassa sovituille luokka-asteille vuosittain. Käynnit sisältävät tutustumista kirjaston tiloihin, kokoelmiin ja kirjastossa toimimiseen, kirjaston palveluiden esittelyä, vinkkausta tai erilaista työpajatyöskentelyä. Käynneillä ohjeistetaan myös kirjastokortin hankkimiseen, jollei sellaista vielä ole. Myös muunlaisia ohjattuja käyntejä voidaan yhdessä opettajan kanssa suunnitellen sopia. Kun opettaja haluaa ohjatun käynnin, on syytä olla yhteydessä kirjastoon hyvissä ajoin ennen toivottua ajankohtaa. Kirjasto tukee kouluja tiedonhankintataitojen opettamisessa. Näitä taitoja tarvitaan kaikissa oppiaineissa ja tiedonhaunopetus olisi hyvä integroida todellisiin oppimistehtäviin. Sekä kirjastonkäyttöä että tiedonhankintaa opastetaan toiminnallisilla menetelmin. Opastusta voidaan suorittaa myös verkossa.

Koulusarjakirjat

Koulusarjakirjat ovat kirjoja, joita hankitaan ryhmille lainattavaksi useampi kappale samaa nimekettä. Sarjat hankitaan yhteistyössä koulujen kanssa. Koulusarjat lainataan yleensä yhteisökortilla.

Kirjakassit

Kirjastot kokoavat lainattavia kirjakasseja koululuokkien toivomista aiheista. Käytännöistä saa tarkempaa tietoa kirjastosta. Kirjaston kautta on myös mahdollisuus tilata maksutta vieraskielistä aineistoa monikielisestä kirjastosta. Monikielisen kirjaston aineisto koostuu kirjoista, musiikista, elokuvista ja aikakauslehdistä.

Kirjailijavierailut

Kirjasto ja koulu voivat järjestää yhdessä ala- tai yläkouluille kirjailijavierailuja. Kirjailijavierailu voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti, jolloin vierailua voivat samalla kertaa seurata usean eri koulun oppilaat. Vierailuun valmistautumisesta sovitaan etukäteen. Oppilaat voivat esimerkiksi haastatella kirjailijaa.

Lukukampanjat, hankkeet ja tapahtumat

Kirjastolla ja kouluilla voi olla erilaisia yhteisiä lukukampanjoita ja hankkeita. Yhteiset kampanjat, hankkeet ja teemapäivät voivat olla valtakunnallisia, kunnallisia tai paikallisia. Niistä tiedotetaan erikseen.

Lukudiplomit

Lukudiplomit innostavat lapsia lukemaan ja tutustumaan kirjallisuuden eri genreihin. Lukudiplomit tehtävineen laaditaan tai valitaan yhteistyössä opetus- ja kirjastohenkilöstön kanssa.

Työpajat

Kirjasto ja koulu voivat suunnitella ja toteuttaa yhdessä erilaisia työpajoja esimerkiksi mediakasvatuksesta, sanataiteesta, sarjakuvasta ja digitaidoista.

Vierailut vanhempainiltoihin, henkilökunnan kokouksiin ym.

Kirjaston henkilökunta jalkautuu vanhempainiltoihin, opettajien Veso-päiviin ja muihin koulun tilaisuuksiin esimerkiksi kertomaan lukemisen tärkeydestä, kirjaston palveluista ja kullekin ikäryhmälle sopivasta kirjallisuudesta, uutuuksista ja muusta aineistosta. Esiintymisestä on sovittava hyvissä ajoin.

Pop up -kirjasto koulun tapahtumiin

Kirjasto osallistuu mielellään koulun erilaisiin teemapäiviin esimerkiksi pystyttämällä oman Pop up -pisteen, jossa esitellään ja lainataan teemaan sopivia kirjaston aineistoja. Kutsu kirjasto mukaan.

9. Yhteystiedot

Kankaanpään pääkirjasto

Kangasmoisionkatu 1

38700 Kankaanpää

Puh. 044 577 2421

kirjasto@kankaanpaa.fi

Honkajoen kirjasto

Puistotie 6

38950 Honkajoki

Puh. 050 577 5223

honkajoki.kirjasto@kankaanpaa.fi

Kankaanpään kirjastojen kouluysteistyön yhteyshenkilöt:

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@kankaanpaa.fi

